

Національний університет
«Одеська Юридична Академія»

Факультет прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)

Кафедра криміналістики, судових експертиз
та поліграфології

Національний центр судових експертиз
при Міністерстві юстиції
Республіки Молдова

Міжнародна громадська організація
«Конгрес Криміналістів»

Одеський науково-дослідний
Інститут судових експертиз
Міністерства юстиції України

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО:
ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ,
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ,
ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ»

м. Одеса

05 червня 2026 року

КРИМІНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО: ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ, ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

5 червня 2026 р.

*Одеса
2026*

CRIMINALISTICS OF THE FUTURE: DIGITAL INNOVATIONS, ARTIFICIAL INTELLIGENCE, GLOBAL CHALLENGES AND THREATS

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

5 June 2026

*Odesa
2026*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 20 від 12 червня 2026 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №4 від 22 червня 2026 року)*

Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози: збірник матеріалів міжнар. наук.–практ. конф. (м. Одеса, 5 черв. 2026 р.) / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катарага, Д. Кішко, В. Шепітько, Д. Колодін, А. Колодіна Л. Аркуша, та ін.]; Нац. ун–т «Одеська юридична академія», кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології; Національний центр судових експертиз при Міністерстві юстиції Республіки Молдова; Одеський науково–дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, Міжнародна громадська організація «Конгрес криміналістів». Одеса: НУ «ОЮА», 2026. 564 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково–практичної конференції «Криміналістика майбутнього: цифрові інновації, штучний інтелект, глобальні виклики та загрози», проведеної 5 червня 2026 року Національним університетом «Одеська юридична академія» за участю українських та іноземних науковців, судових експертів, представників правоохоронних органів, практиків, приватних експертів і здобувачів наукових ступенів. Матеріали присвячено криміналістичним інноваціям, цифровим технологіям, штучному інтелекту, розслідуванню злочинів у кіберпросторі, кримінально–правовим і кримінологічним викликам цифровізації, а також кримінально–процесуальним, оперативнорозшуковим та криміналістичним аспектам документування злочинів у цифровий час.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та дотримання принципів академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

© Автори статей, 2026

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 20, June, 12, 2026)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 4, June, 22, 2026)*

Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 5 June 2026) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, V. Shepitko, A. Kolodina, D. Kolodin, L. Arkusha, et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine; International Public Organization «Congress of Criminalists». Odesa: NU «OLA», 2026. 564 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Criminalistics of the Future: Digital Innovations, Artificial Intelligence, Global Challenges and Threats», held on 5 June 2026 by the National University «Odesa Law Academy». The conference brought together Ukrainian and foreign scholars, forensic experts, representatives of law enforcement agencies, practitioners, private experts and postgraduate researchers. The materials cover criminalistics innovations, digital technologies, artificial intelligence, expert support for justice, investigation of crimes in cyberspace, criminal law and criminological challenges of digitalization, as well as criminal procedure, operational–search and criminalistics aspects of documenting crimes in the digital age.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high–quality academic contributions and adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2026

© Authors of articles, 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПРОКУРАТУРИ ТА СЛІДСТВА
(КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ)
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ, СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ТА ПОЛІГРАФОЛОГІЇ
(м. Одеса, Україна)**

**NATIONAL UNIVERSITY «ODESA LAW ACADEMY»
FACULTY OF PROSECUTION AND INVESTIGATION
(CRIMINAL JUSTICE)
DEPARTMENT OF CRIMINALISTICS, FORENSIC EXAMINATIONS AND
POLYGRAPHOLOGY
(Odesa, Ukraine)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ЮСТИЦІЇ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
NATIONAL CENTRE OF JUDICIAL EXPERTISE
MINISTRY OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA
(Chişinău, Republic of Moldova)**

**ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО–ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
(м. Одеса, Україна)
ODESA SCIENTIFIC RESEARCH INSTITUTE
OF FORENSIC EXAMINATIONS
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE
(Odesa, Ukraine)**

**МІЖНАРОДНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«КОНГРЕС КРИМІНАЛІСТІВ»
(Україна)
INTERNATIONAL PUBLIC ORGANIZATION
«CONGRESS OF CRIMINALISTS»
(Ukraine)**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ:

Сергій КІВАЛОВ – Президент Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., академік;

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Мінас АРАКЕЛЯН – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Денис КОЛОДІН – декан факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
Лариса АРКУША – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор.

СПІВОРГАНІЗАТОРИ:

Ольга КАТАРАГА – директор Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії, д.ю.н.;
Пьотр ПЄТКОВИЧ – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
Дмитро КІШКО – директор Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України;
Антоніна ЧЕРЕМНОВА – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
Валерій ШЕПІТЬКО – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Дар'я МІНЧЕНКО – начальник відділу міжнародних зв'язків Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Таїсія ІВАНІЙЧУК – директор наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія», к.біол.н.;
Сергій СТАРОДУБОВ – декан факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
Богдан ФАСІЙ – декан факультету судового та міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент
Євген ХИЖНЯК – декан факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент

- Віктор ЦИТРЯК** – заступник декана факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ГОЛОВА РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

ЧЛЕНИ РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Вікторія ГРИНЕВИЧ** – в.о. директора Центру поліграфологічних досліджень та тестування, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Ірина ПИШНЕНКО** – провідний фахівець відділу ліцензування, акредитації та забезпечення якості освіти, асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ВІДПОВІДАЛЬНІ ЗА ВИПУСК / УКЛАДАЧІ:

- Лариса АРКУША** – завідувач кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор;
- Антоніна ЧЕРЕМНОВА** – вчений секретар Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, к.ю.н., доцент;
- Пьотр ПЕТКОВИЧ** – заступник директора Національного Центру судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Молдова, судовий експерт вищої категорії;
- Валерій ШЕПІТЬКО** – президент Міжнародної громадської організації «Конгрес криміналістів», д.ю.н., професор;
- Юлія ГРЕСЬ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;

- Анна КОЛОДІНА** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент;
- Олександра СТАУРСЬКА** – завідувач підготовчим відділенням, доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».
- Олександр ЧЕРНОВ** – доцент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії з галузі знань 08 «Право».

ЗГОДА Юлія.....	423
ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ КОРИСЛИВИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ	
КІЛІМІЧЕНКО Сергій.....	428
ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ	
КІЛІМІЧЕНКО Христина.....	434
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ВЧИНЕНИХ ЖІНКАМИ	
КОВИРШИН Віктор.....	439
СПЕЦИФІКА ЗАТРИМАННЯ АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	
КОЛОДІН Денис, КОЛОДІНА Анна.....	442
ДО ПИТАННЯ ВПЛИВУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СИСТЕМУ ЗАСОБІВ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТАКТИКИ	
КУЗНЕЦОВА Людмила.....	446
ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ЗГАДКИ ЕКОНОМІЧНОГО ДОБРОБУТУ У ВИПАДКАХ ВИНЕСЕННЯ РІШЕННЯ ПРО СКЛАДАННЯ ДОСУДОВОЇ ДОПОВІДІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	
КРИВДА Людмила.....	450
ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У РОЗСЛІДУВАННІ НАСИЛЬНИЦЬКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
МАКСИМЧУК Іван.....	453
ВПЛИВ ПРЕДМЕТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЗА ОКРЕМИМИ ВИДАМИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	
МУНТЯНУ Юліан.....	458
АНАЛІЗ ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ У ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ ЗАХОПЛЕННЯ ТА УМИСНОГО ВБИВСТВА ЗАРУЧНИКІВ	
НЕЧИПОРУК Володимир.....	461
ДИСТАНЦІЙНІ ДОПИТИ УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ФОКУСІ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	

ПАВЗЮК Анатолій.....	465
ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРОФІЛЬ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА ПРОТИПРАВНЕ ДІЯННЯ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КРИМІНАЛІСТИЧНОМУ АНАЛІЗІ ПОВЕДІНКИ	
ПАЛАМАРЧУК Олексій.....	470
ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ КВАРТИРНИХ КРАДІЖОК, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ УГРУПОВАННЯМИ	
ПАТРЕЛЮК Дмитро.....	475
ЩОДО ЗАСОБІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ	
ПЕТРОСЯН Айк.....	478
РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, УЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ У СФЕРІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИКО–ПРАВОВІ ЗАСАДИ	
ПИШНЕНКО Ірина.....	483
ІНСЦЕНУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МАСКУВАННЯ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: МЕТОДИ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ	
ПОЖАР Вадим.....	488
ПРОБЛЕМАТИКА ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ПОТЕРПІЛОГО ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ДО ОСОБИ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ	
РУБЕЦЬ Катерина.....	492
КРИМІНАЛЬНО–ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	
САМОЙЛЕНКО Олена.....	496
КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНИХ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МЕТОДИК	
СТАРОДУБОВ Олександр.....	499
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ТАКТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ УМОВ	

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.33569>

Пишненко Ірина

*асистент кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології
Національного університету «Одеська юридична академія»,
м. Одеса, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-4380-7071>
e-mail: irinapysnenko986@gmail.com*

ІНСЦЕНУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МАСКУВАННЯ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: МЕТОДИ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ

У тезах досліджено інсценування як спосіб маскування злочинної діяльності, розкрито методи моделювання штучної обстановки події та особливості її виявлення засобами криміналістики. Проаналізовано типові ознаки інсценування та способи їх викриття.

Ключові слова: інсценування, маскування злочину, слідова картина, криміналістика, моделювання події, виявлення злочину.

Pyshnenko Iryna

*Assistant of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations, and
Polygraphology, National University «Odesa Law Academy»,
Odesa, Ukraine*

STAGING AS A MEANS OF CONCEALING CRIMINAL ACTIVITY: METHODS OF MODELLING AND DETECTION

This paper examines staging as a means of concealing criminal activity, explores methods of fabricating the scene of an incident, and outlines the specific features of its detection using forensic techniques. It analyses the typical characteristics of staging and the methods used to expose it.

Key words: staging, concealing a crime, crime scene evidence, forensic science, reconstructing the incident, detecting a crime.

Інсценування як засіб маскування злочинної діяльності є одним із найбільш складних і багатогранних об'єктів криміналістичного дослідження, оскільки поєднує у собі елементи приховування злочину, психологічного впливу на учасників кримінального провадження, маніпулювання доказовою інформацією та створення хибної картини події. В умовах сучасної злочинності інсценування дедалі частіше використовується не лише для уникнення кримінальної відповідальності, а й для дезорієнтації правоохоронних органів, формування помилкових слідчих версій, створення штучних доказів або імітації обставин, які свідчать про відсутність кримінального правопорушення. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах воєнного стану, активізації організованої

злочинності, широкого використання цифрових технологій та ускладнення способів приховування протиправної діяльності.

Інсценування у криміналістичному аспекті доцільно розглядати як умисне створення або зміну обстановки події з метою формування неправдивого уявлення про характер, механізм, мотиви, учасників чи наслідки кримінального правопорушення. Основною ознакою інсценування є цілеспрямоване викривлення фактичної картини події шляхом створення штучних слідів, знищення або приховування справжніх слідів, зміни положення об'єктів, фальсифікації доказів чи моделювання іншої події [1]. На відміну від звичайного приховування злочину, інсценування характеризується активним формуванням альтернативної інформаційної моделі події, яка повинна переконати слідство у правдивості вигаданої версії.

Найбільш поширеними є інсценування самогубства, нещасного випадку, природної смерті, пожежі, зникнення особи, крадіжки зі зломом, дорожньо–транспортної пригоди, необхідної оборони чи раптового конфлікту. При цьому злочинці нерідко використовують знання про типові дії правоохоронних органів, особливості огляду місця події, характер слідоутворення та поширені слідчі версії. Саме тому сучасне інсценування часто має складний комбінований характер і передбачає не лише фізичне моделювання обстановки, а й інформаційний вплив через свідків, цифрові комунікації, соціальні мережі та електронні документи.

Одним із ключових елементів інсценування є моделювання обстановки події. У криміналістиці моделювання розглядається як процес створення певної системи ознак, яка повинна імітувати реальні обставини іншої події. Злочинець намагається відтворити типову слідову картину, характерну для певного виду події, однак через обмеженість знань, психологічний стан, дефіцит часу або помилки у відтворенні механізму події між справжньою та інсценованою картиною виникають суперечності. Саме ці суперечності мають ключове значення для виявлення інсценування.

Методи моделювання інсценування можуть бути класифіковані за кількома напрямками. Першу групу становлять матеріально–обстановочні методи, які полягають у зміні фізичної обстановки місця події. До них належать переміщення трупа, імітація боротьби, пошкодження замків, вікон чи дверей, розкидання речей, створення слідів проникнення, підпал приміщення, розміщення предметів у певному порядку або створення штучних слідів крові. Наприклад, при інсценуванні квартирної крадіжки злочинці можуть пошкоджувати замки вже після законного проникнення до приміщення, а при інсценуванні самогубства – створювати неприродне положення тіла, залишати фальшиві передсмертні записки або розмішувати знаряддя смерті у спосіб, який не відповідає механізму травмування.

Другу групу становлять інформаційні методи моделювання, пов'язані зі створенням неправдивої інформації про подію. Вони можуть проявлятися у

поданні неправдивих заяв, узгодженні показань між співучасниками, створенні фальшивого алібі, підробленні документів, маніпулюванні відеозаписами чи цифровими повідомленнями. У сучасних умовах значного поширення набули випадки цифрового інсценування, коли злочинці видаляють електронні сліди, створюють підроблені листування, використовують відкладені повідомлення або штучно формують геолокаційні дані для підтвердження неправдивої версії.

Третю групу становлять поведінкові методи моделювання, що пов'язані з імітацією певної психологічної або емоційної реакції. Особи, які здійснили злочин, можуть демонструвати надмірне хвилювання, штучну розгубленість, агресію або, навпаки, неприродний спокій. Іноді інсценування супроводжується активною участю у пошуку потерпілого, демонстративною співпрацею зі слідством або навмисним поширенням окремих версій серед свідків та знайомих. Аналіз поведінки учасників події нерідко дозволяє виявити невідповідність між їх емоційними реакціями та реальним характером події.

Виявлення інсценування базується на встановленні суперечностей між реальною механікою події та штучно створеною картиною. Основне значення у цьому процесі має криміналістичний аналіз слідової картини. Будь-яке інсценування залишає комплекс невідповідностей, які можуть проявлятися у локалізації слідів, механізмі їх утворення, часових параметрах, взаємному розташуванні об'єктів або фізичних характеристиках ушкоджень. Наприклад, при інсценуванні самогубства шляхом повішення можуть бути відсутні характерні ознаки механічної асфіксії, а при інсценуванні пограбування – не відповідати механізму злому характер пошкоджень дверей чи вікон.

Одним із найбільш ефективних методів виявлення інсценування є ситуаційне моделювання події. Слідчий аналізує можливість розвитку події за версією, яку намагається створити злочинець, та порівнює її з об'єктивними даними. Якщо механізм події суперечить законам фізики, біомеханіки, логіці поведінки чи особливостям слідоутворення, виникають підстави для висунення версії про інсценування. У таких випадках важливе значення мають судово-медичні, трасологічні, балістичні, біологічні та психологічні експертизи.

Суттєву роль у викритті інсценування відіграє комплексний підхід до оцінки доказової інформації. Окремий слід або окрема обставина можуть виглядати правдоподібно, однак у сукупності виникають суперечності, які свідчать про штучність створеної картини. Наприклад, при інсценуванні дорожньо-транспортної пригоди пошкодження транспортного засобу можуть не відповідати характеру травм потерпілого, а траєкторія руху автомобіля – розташуванню уламків чи гальмівного шляху.

Важливе значення для виявлення інсценування має також аналіз негативних обставин. Негативними вважаються факти, які повинні були існувати за певних умов, однак відсутні на місці події. Наприклад, відсутність слідів крові при значних тілесних ушкодженнях, відсутність слідів боротьби у випадку насильницького злочину або відсутність характерних пошкоджень при

заявленому механізмі проникнення до приміщення можуть свідчити про штучне створення обстановки. Саме негативні обставини нерідко стають першими ознаками інсценування.

Сучасна криміналістика дедалі більше використовує цифрові технології для викриття інсценувань. Аналіз метаданих фотографій, відеозаписів, геолокації, телефонної активності, цифрових листувань та електронних транзакцій дозволяє встановити реальний механізм події та виявити спроби фальсифікації інформації. Особливого значення це набуває при розслідуванні злочинів, пов'язаних із використанням соціальних мереж, месенджерів та електронних документів. У багатьох випадках саме цифрові сліди дозволяють встановити, що певні повідомлення були створені вже після смерті особи або з іншого пристрою, ніж той, який належав потерпілому.

Окремої уваги потребує інсценування у діяльності організованих злочинних угруповань. Для таких випадків характерний високий рівень підготовки, розподіл ролей між учасниками, використання корумпованих зв'язків та професійне маскування слідів. Одні учасники можуть безпосередньо створювати штучну обстановку, інші – забезпечувати фальшиве алібі, впливати на свідків або організовувати інформаційне прикриття. Саме тому розслідування таких злочинів вимагає проведення комплексних тактичних операцій, одночасного документування дій різних учасників та активного використання негласних слідчих (розшукових) дій [2].

Психологічний аспект інсценування також має важливе значення. Особи, які створюють інсценування, часто концентрують увагу на найбільш помітних деталях, залишаючи поза увагою другорядні елементи, які можуть викривати штучність події. Крім того, злочинці нерідко переоцінюють власні знання у сфері криміналістики, що призводить до надмірної деталізації або створення неприродно ідеальної картини події. Саме надлишкова демонстративність, логічна завершеність або штучна впорядкованість місця події можуть свідчити про намагання приховати реальний механізм злочину.

Отже, інсценування є складною формою приховування злочинної діяльності, що передбачає цілеспрямоване моделювання неправдивої картини події шляхом зміни обстановки, створення штучних слідів та маніпулювання доказовою інформацією. Його виявлення потребує комплексного криміналістичного аналізу, використання спеціальних знань, ситуаційного моделювання, аналізу негативних обставин та сучасних цифрових технологій. Ефективне викриття інсценування можливе лише за умови системного дослідження усіх елементів слідової картини, критичної оцінки доказів та встановлення суперечностей між реальною механікою події і створеною злочинцем моделлю.

Перелік використаних джерел:

1. Аксьонов В. В., Кожевников В. В. До проблеми встановлення факту інсценування злочинів. Криміналістичний вісник. 2017. № 1 (27). С. 117–123.
2. Лисиченко В.К., Шехавцов Р.М. Проблеми теорії та практики подолання протидії розслідуванню окремих різновидів кримінальних правопорушень, вчинених організованими групами, злочинними організаціями : монографія. Вид. 2–е, перероб. та доп. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2012. 343 с.